

Dochters van beste stier voor levensproductie produceren ruim 16.

GES introduceert fokw

Op melkproductie fokken kunnen veehouders al tientallen jaren. Sinds eind jaren negentig geldt dat ook voor levensduur. Maar een fokwaarde levensproductie ontbrak tot nu toe. Daar komt verandering in. In de aprildraai introduceert GES de fokwaarde levensproductie.

tekst Inge van Drie

In de jaarlijkse melkproductiestatistieken is er veel aandacht voor: welk bedrijf noteert de hoogste levensproductie bij afvoer? Ook op koeniveau staat levensproductie volop in de belangstelling. Lijstjes met tien- en honderdtonners kunnen rekenen op veel interesse. Maar hoe zit dat op stierniveau? 'Tot nu toe ontbrak het aan een overall kengetal voor stieren dat iets zegt over de genetische aanleg van een stier op het gebied van levensproductie. Veehouders moesten dat zelf inschatten op basis van de vererving van melkproductie en levensduur van een stier', geeft Gerben de Jong aan. Hij is hoofd van de Animal Evaluation Unit (AEU) van CRV die voor de stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) de fokwaardeschatting uitvoert.

Internationale primeur

Met ingang van de aprildraai komt daar verandering in. GES introduceert dan de levensproductie-index voor stieren. 'We merken dat veehouders veel interesse hebben in levensproductie', stelt GES-coördinator Roel Veerkamp. 'Met de fokwaarde levensproductie helpen we om die informatie te verschaffen. Veehouders kunnen daarmee op een gemakkelijke manier stieren identificeren die een hoge productie en een hoge levensduur combineren.'

De Jong gaat er nog iets dieper op in. 'Wat veehouders willen weten is simpel. Stel dat een veehouder Delta Atlantic of Aurora Jeroen wil gebruiken. Van de dochters van welke van deze twee stieren houd je dan aan het eind van hun leven meer over? Daar gaat het om; als veehouder wil je je koeien zo goed mogelijk benutten. Je wilt dat ze zo lang mogelijk leven en in die periode zo veel mogelijk melk produceren.'

In de praktijk gebruiken ki-organisaties de term levensproductie nu al om hun stieren aan te prijzen, merkt Veerkamp op. 'In een advertentie staat dan bijvoorbeeld

Levert de fokwaarde levensproductie straks meer tientonners op als Afke 153 (v. Lord Lily) en Afke 151 (v. Mountain)?

'Dit is een echte stier voor levensproductie'. Maar de ene organisatie doelt dan op een hoge levensduur en de andere op een hoge productie. Met de fokwaarde levensproductie maken we dat nu beter inzichtelijk.'

De introductie van de fokwaarde levensproductie – volgens Veerkamp ook internationaal gezien een primeur – betekent niet dat de fokwaarden voor productie en levensduur nu afgeschaft kunnen worden. 'We geven veehouders de ruimte om zelf hun fokdoel in te vullen. De een kiest voor een hoge productie met een iets lagere levensduur, de ander voor een hoge levensduur en een iets lagere productie. Die keus is aan de veehouder', geeft Veerkamp aan.

500 kg melk meer in hun leven dan dochters van gemiddelde stier

aarde levensproductie

Hoe steekt de fokwaarde levensproductie precies in elkaar? Allereerst kijkt GES naar de al bestaande fokwaarden voor de productie van melk, vet en eiwit. Daarnaast spelen ook de fokwaarden voor persistentie en laatrijheid een rol, net als de fokwaarde voor levensduur. Ook houdt GES rekening met de fokwaarde voor tussenkalf-tijd. 'Dat doen we omdat ook de lengte van de lactatie van belang is. Hoe hoger de fokwaarde voor tussenkalf-tijd, hoe korter de lactaties', legt De Jong uit.

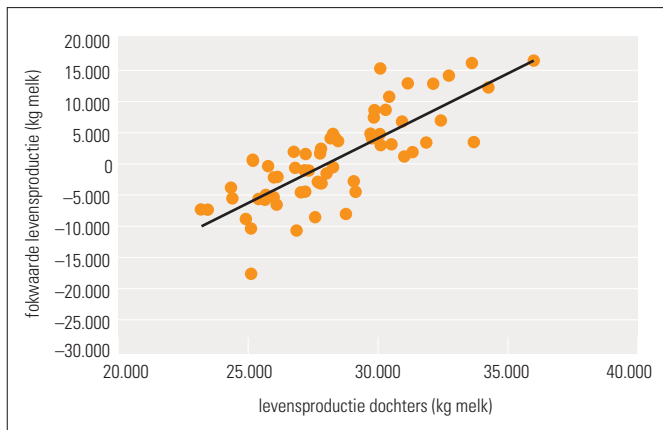
Een van de uitgangspunten bij het berekenen van de fokwaarde is dat de droogstand zestig dagen duurt. Ook leiden de rekenmeesters de fokwaarde voor productie in latere lactaties af uit de fokwaarde voor productie in de

derde lactatie. Vervolgens volgen ze de dochters van een stier 4331 dagen – gezien over de hele populatie zijn dan alle dochters van een stier afgevoerd – plus het aantal dagen fokwaarde levensduur van die stier. 'Gemiddeld zijn dat zo'n elf lactaties. We maken curves waarin we de productie van een dochtergroep afzetten tegen het aantal levensdagen. Aan de hand van die curves berekenen we de voorspelde gemiddelde levensproductie van een dochtergroep van een stier.'

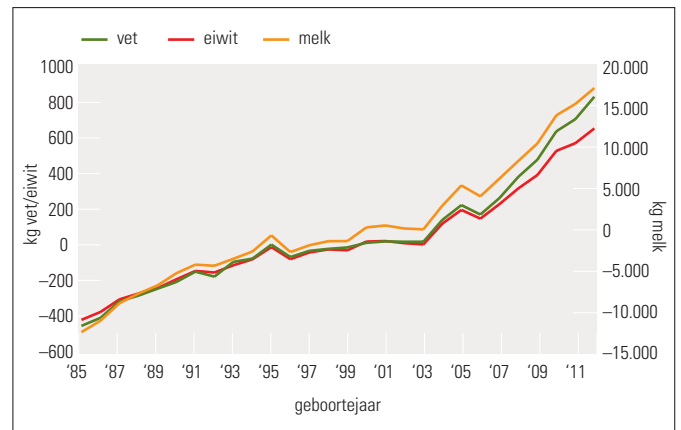
Economische index

De Jong laat een voorbeeld zien van de stieren Addison, Sunny Boy en Louson. De dochtergroep van Sunny Boy

Figuur 1 – De gerealiseerde levensproductie bij afvoer in relatie tot de fokwaarde levensproductie

Figuur 2 – De genetische trend voor levensproductie voor kilo melk, vet en eiwit

	levensprod. index (€)	melk (kg)	vet (kg)	eiwit (kg)
stier 1	6886	33.066	1240	1030
stier 2	6708	32.979	1126	1044
stier 3	6683	22.563	1266	915
stier 4	6418	25.470	1119	944
stier 5	6345	25.721	1110	935
stier 6	6302	28.300	1114	940
stier 7	6234	26.119	1151	897
stier 8	6225	20.806	1104	884
stier 9	6212	31.036	949	1011
stier 10	6211	24.977	1107	905
stier 11	6177	26.327	1162	882
stier 12	6150	26.864	1039	934
stier 13	6116	20.321	1073	873
stier 14	6089	21.272	1042	887
stier 15	6048	25.472	1035	907
stier 16	6007	24.772	991	914
stier 17	6002	26.479	1130	862
stier 18	5993	25.493	1040	894
stier 19	5977	25.999	1067	882
stier 20	5919	21.125	1024	860

Tabel 1 – De top twintig zwartbontstieren voor fokwaarde levensproductie

komt cumulatief uit op 39.244 kg melk en die van Addison op 42.056 kg melk. Louson komt uit op 26.627 kg melk. Die cijfers rekt GES vervolgens om naar een fokwaarde. 'De basis ligt op nul. Dat wil zeggen dat een gemiddelde stier nul scoort. We berekenen de fokwaarde levensproductie voor kilo's melk, vet en eiwit. Vervolgens voegen we die fokwaarden samen met behulp van de Inet-formule en berekenen we de levensproductie-index. Dat is een economische index. Die geeft aan wat een veehouder aan een dochtergroep van een stier verdient ten opzicht van een gemiddelde stier.'

Forse verschillen

Dat de verschillen tussen stieren groot zijn, blijkt uit tabel 1. De beste stier voor levensproductie noteert een fokwaarde

van 6886 euro. De helft daarvan komt tot uiting bij zijn dochters. Dat wil zeggen dat een melkveehouder aan de dochters van deze stier in hun hele leven gemiddeld bijna 3450 euro meer verdient dan aan dochters van een voor levensproductie doorsnee scorende stier.

Dat het om aanzienlijke bedragen gaat, verbaast De Jong niet. 'Als koeien een tot anderhalve lactatie meer maken, scheelt dat natuurlijk behoorlijk.'

Ook in kilo's melk uitgedrukt zijn de verschillen fors (zie tabel 1). Voor kilogrammen melk levensproductie scoort de hoogste stier ruim 33.000 kg melk. Dat betekent dat zijn vrouwelijke nakomelingen ruim 16.500 kg melk meer produceren in hun hele leven dan dochters van een gemiddeld scorende stier. Dat wil niet zeggen dat alle koeien dit ook in de praktijk realiseren, zo tempert De Jong de verwachtingen. 'Dat hangt van meer factoren af, bijvoorbeeld van het afvoerbeleid van melkveehouders. Als het vervangingspercentage op een melkveebedrijf op 35 procent ligt en niet wordt verlaagd, wordt het lastiger zo'n hogere levensproductie te realiseren. Maar genetisch gezien hebben dochters van zo'n hoog scorende stier in ieder geval wel de potentie.'

Genetische trend positief

Om te kijken hoe de levensproductie-index in de praktijk uitpakt, vergeleek GES de relatie tussen de fokwaarde levensproductie en de daadwerkelijk gerealiseerde levensproductie van een dochtergroep van een stier. Daarvoor nam GES stieren van minstens tien jaar oud met minimaal duizend afgevoerde dochters. In figuur 1 zet GES de daadwerkelijk gerealiseerde levensproductie bij afvoer van dochters af tegen de fokwaarde levensproductie. De lijn die er doorheen getrokken kan worden, loopt schuin omhoog. Gemiddeld genomen betekent dat dat hoe hoger de fokwaarde levensproductie is, hoe hoger

de daadwerkelijke levensproductie bij afvoer is.

De genetische trend voor levensproductie is nu al positief, zo laat figuur 2 zien. Tot halverwege de jaren negentig steeg de genetische aanleg voor levensproductie om vervolgens ongeveer tien jaar op hetzelfde peil te blijven. Vanaf het jaar 2004 ontwikkelt de trend voor levensproductie zich weer positief. Sindsdien is de genetische trend voor levensproductie in tien jaar tijd met zo'n 4000 euro gestegen, ofwel 400 euro per jaar. 'Die knik in de figuur bij 2004 hebben we te danken aan de introductie van de fokwaarde levensduur in 1999. Zodra je een fokwaarde introduceert, boek je genetisch gezien vooruitgang', stelt De Jong, die dat toeschrijft aan de selectie door ki-organisaties. 'Stieren met een negatieve score voor zo'n nieuwe fokwaarde verdwijnen van de kaart en krijgen ook geen kansen meer als stiervader. Dat werkt vanzelf door in de koeienpopulatie.'

De Jong verwacht daarom dat de genetische aanleg voor levensproductie straks nog sneller zal stijgen dan de laatste jaren het geval was.

Niet enige fokdoel

Waar vinden veehouders de fokwaarde levensproductie? In ieder geval niet op de perspublicatie van GES, geeft De Jong aan. 'Het is aan stiereigenaren zelf om de fokwaarde te publiceren. Veehouders kunnen de fokwaarde ook vinden via de functie Stier zoeken op de site van CRV.' Veerkamp verwacht niet dat de fokwaarde levensproductie het enige fokdoel van melkveehouders wordt. 'Daar streeft GES in ieder geval niet naar. Ik denk dat het goed is om de eerste selectie op basis van NVI doen. Bij de stieren die dan overblijven, letten veehouders misschien wel op levensproductie. Met de fokwaarde levensproductie kunnen ze de stierkeus finetunen.' |